СИЛАБУС

курсу «УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ТА МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ»

Галузь знань *28 Публічне управління та адміністрування*
Спеціальність *281«Публічне управління та адміністрування»*

Факультет/ кафедра, за якою закріплена дисципліна		Факультет управління фінансами та бізнесу/ кафедра фінансового менеджменту	
Ступінь вищої освіти		Бакалавр	
Статус дисципліни		Нормативна навчальна дисципліна	
Семестр		Сьомий	
Форма навчання		Денна	
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин		3кредити/90 годин	
Викладачі дисципліни		Татарин Наталія Богданівна *к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансового менеджменту*	
Контактна інформація про викладача		Профайл викладача курсу: https://financial.lnu.edu.ua/employee/tataryn-nataliya-bohdanivna Електронна пошта: nataliya.tataryn@lnu.edu.ua Телефон: (032) 245-06-56	
Консультації з питань вивчення дисципліни		Середа: 14.50-15.50 год. (вул. Коперника, 3, ауд. 511)	
Мова викладання		Українська	
Сторінка курсу			

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Коротка анотація дисципліни	Управління – це сукупність засобів та методів цілеспрямованого впливу на об'єкт для досягнення певного результату. Управління державними та місцевими фінансами – це найважливіша область управлінської діяльності, яку здійснює відповідний апарат за допомогою особливих засобів та методів, в тому числі різноманітних стимулів та санкцій. В управлінні фінансами як і в будь-якій іншій керованій системі, виділяють суб'єкти і об'єкти управління. Об'єктами управління виступають фінансові відносини, в тому числі й ті, що пов'язані з формуванням і використанням фондів грошових коштів. Найважливіші об'єкти управління – це державні фінанси та місцеві фінанси. Суб'єктами управління виступають держава в особі законодавчих і виконавчих органів, у тому числі фінансових, а також фінансові служби підприємств, організацій і установ. Сукупність усіх організаційних структур, які здійснюють управління фінансами, має назву «фінансовий апарат».
Мета дисципліни	**Предметом** вивчення дисципліни «Управління державними та місцевими фінансами» є сукупність форм та методів організаційно-правових та методичних засад управління державними та місцевими фінансами в Україні в умовах сьогодення. **Метою** вивчення дисципліни «Управління державними та місцевими фінансами» є формування системи знань з питань формування і функціонування державних та місцевих фінансів та набуття практичних навичок застосування інструментарію

	управління фінансовими ресурсами держави та місцевого самоврядування. **Завдання** вивчення дисципліни «Управління державними та місцевими фінансами» полягають у: – з'ясуванні концептуальних засад теорії державних та місцевих фінансів; – вивчення теоретичних, організаційно-правових та практичних засад державних та місцевих фінансів; – вивчення основних засад управлінської діяльності у сфері державних та місцевих фінансів; – оволодіння методиками прийняття ефективних рішень у межах формування та використання фінансових ресурсів державного та місцевих бюджетів, цільових бюджетних і позабюджетних фондів, державних і комунальних підприємств.
Література для вивчення дисципліни	1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17. 2. Податковий кодекс України від 03 лютого 2013 р. № 2755-17. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17. 3. Про бюджетну класифікацію : наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р. № 11 (із змінами і доп.) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства фінансів України – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua. 4. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин : Закон України від 28 грудня 2014 року № 79-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/79-19. 5. Про Державний бюджет України на 2020 рік : Закон України від 14.11.2019 № 294-IX [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20. 6. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19. 7. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів від 1квітня 2014 р. № 333-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80. 8. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А.Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади. Практичний посібник / [Н. В. Васильєва, Н. М. Гринчук, Т. М. Дерун, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – Київ : – 2017. – 117 с. URL : http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Місцевий-бюджет-ОТГ.pdf 9. Говорушко Т. А. Бюджетна система: навч. посіб. / Т. А. Говорушко. – К. : Ліра-К, 2014. – 296 с. 10. Дерун Т. М. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад / Т. М. Дерун. – Київ : АМУ, 2015. – 40 с. URL : https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/posibnyk.tergrweb.pdf 11. Децентралізація. Місцеві бюджети об'єднаних територіальних громад : фін.-аналіт. матеріали / Каб. Міністрів України, М-во регіон. розвитку, буд-ва та ЖКГ України ; підгот. Я. М. Казюк ; консультац. підтримка Я. Джийкіч. – [Київ : б. в.], 2016. – 190 с. 12. Кириленко О.П. Муніципальні фінанси: [навчальний посібник]. / За ред. д.е.н. , проф.. О.П. Кириленко. – Тернопіль: Астон. – 2015. – 36-45 с. 13. Муніципальні фінанси: навч. посіб. / За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. – Тернопіль: Астон, 2015. – 360 с. URL : http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/12250/1/Муніципальні%20фінанси%20%282015%29.pdf 14. Наталенко Н. В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади (навчальний модуль) / Н. В. Наталенко. – Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 72 с. 15. Ніколаєва О. М. Місцеві фінанси: навч. посіб. / О. М. Ніколаєва. – К.: ЦУЛ, 2013. – 354 с.

	16. Осадчук С. В. Бюджетна децентралізація: стан і перспективи / С. В. Осадчук [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2008-3/doc/3/15.pdf. 17. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування: навч. посіб. / В. В. Мамонова [та ін.]; за заг. наук. ред. М. М. Білинської. – Київ: НАДУ, 2014. – 200 с. 18. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні: монографія / за наук. ред. В. С. Загорського. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. – 238 с. 19. Рева Т.М. Місцеві фінанси: [навчальний посібник] / Т.М. Рева, К.Ф. Ковальчук, Н.В. Кучкова. – К.: ЦУЛ. – 2014. 20. Ткачук А. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад / А. Ткачук, Н. Наталенко. – Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 76 с. 21. Фінанси об'єднаних територіальних громад / Стасишин А.В., Татарин Н.Б. та ін.; за заг. ред. Н.С. Ситник. – Львів: Видавництво "Апріорі", 2019. – 533 с.
Обсяг курсу	Аудиторні години: 48 *з них:* лекції 32 години практичні заняття 16 годин самостійна робота 42 години
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : а) **знати** – сутність, функції, принципи організації та склад фінансових ресурсів держави і територіальних громад; – порядок формування і затвердження державного та місцевих бюджетів; – основи управління доходами і видатками бюджетів різних рівнів; зарубіжний досвід організації та управління державними та місцевими фінансами; б) **уміти** – аналізувати вплив бюджетів на соціально-економічний розвиток держави; – володіти методикою аналізу і планування дохідної та видаткової частини бюджетів усіх рівнів; – здійснювати розрахунки показників оцінки фінансового стану державного та місцевих бюджетів; – здійснювати планування фінансово-господарської діяльності підприємств державної та комунальної власності.
Ключові слова	Фінанси, державні фінанси, місцеві фінанси, управління державними і місцевими фінансами, нормативно-правові засади управління державним та місцевими бюджетами, управління доходами бюджетів, управління видатками бюджетів, державні та місцеві запозичення, управління боргом, управління фінансами бюджетних і позабюджетних цільових фондів, управління фінансами державних і комунальних підприємств, зарубіжний досвід управління фінансами.
Формат курсу	Проведення лекцій, семінарських та практичних занять, консультацій.
Теми	Тема 1. Сутність державних та місцевих фінансів. Тема 2. Нормативно-правові засади управління державним та місцевими бюджетами. Тема 3. Управління доходами бюджетів. Тема 4. Управління видатками бюджетів. Тема 5. Державні та місцеві запозичення і управління боргом. Тема 6. Управління фінансами бюджетних і позабюджетних цільових фондів Тема 7. Управління фінансами державних і комунальних підприємств. Тема 8. Зарубіжний досвід управління фінансами державного та місцевого рівнів.
Підсумковий контроль, форма	Поточний контроль/ екзамен.

Пререквізити	«Політична економія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Фінанси, гроші і кредит», «Публічні фінанси», «Фінансове забезпечення територіальних громад», «Економіка і фінанси суб'єктів підприємництва».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Навчальна дискусія, лекції-візуалізації, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозковий штурм, імітаційна ділова гра, захист кейсів
Необхідне обладнання	Проектор, роздаткові матеріали, підключення до мережі Інтернет.
Критерії оцінювання	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: • практичні (семінарські)/самостійні/модулі 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість – **50 балів.** •екзамен: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість – **50 балів** Підсумкова максимальна кількість – **100 балів.** **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – 20% від визначених балів за даний вид роботи. Студенти виконують декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Перескладання (модулів, контрольних робіт) відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, довідка про стан здоров'я). **Політика щодо академічної доброчесності:** списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять (лекцій, практичних, семінарських занять курсу) є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин) навчання може відбуватись в он-лайн формі. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Уся література, яка викладачем надається виключно в освітніх цілях є без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.
Питання до екзамену	1. Концептуальні засади теорії і практики розвитку місцевих фінансів. 2. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. 3. Поняття та структура місцевих бюджетів. 4. Місцеві фінансові органи, їх завдання, повноваження, функції. 5. Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок з проектом Державного бюджету України і планами економічного та соціального розвитку територій. 6. Склад, структура, планування і порядок фінансування видатків місцевих бюджетів. 7. Бюджет розвитку місцевих бюджетів. 8. Позики місцевим бюджетам. 9. Роль, призначення та напрями діяльності місцевих цільових фондів. 10. Порядок формування та напрями використання коштів місцевих цільових фондів. 11. Управління коштами місцевих цільових фондів та контроль за їх використанням. 12. Звітність про формування і функціонування місцевих цільових фондів. 13. Особливості формування та використання коштів резервних фондів органів місцевого самоврядування.

	14. Поняття і форми місцевих запозичень та місцевих гарантій. 15. Граничні обсяги місцевого боргу та місцевих гарантій. 16. Порядок здійснення місцевих запозичень і надання місцевих гарантій. 17. Виконання зобов'язань за місцевими запозиченнями і місцевими гарантіями. 18. Проблеми розвитку місцевих запозичень і надання місцевих гарантій в Україні. 19. Поняття комунальної власності, суб'єкти та об'єкти права комунальної власності. 20. Особливості функціонування та фінансова діяльність комунальних підприємств за їх видами. 21. Фінансові ресурси підприємств, організацій та установ комунальної форми власності. 22. Бюджетне фінансування об'єктів комунальної власності. 23. Поняття житлово-комунального господарства, його завдання, функції та структура. 24. Формування, встановлення та регулювання тарифів на житлово-комунальні послуги. 25. Повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо встановлення та регулювання цін (тарифів) на житлово-комунальні послуги. 26. Реформа адміністративно-територіального устрою України та її вплив на реалізацію регіональної бюджетної політики. 27. Державний бюджет як економічна категорія. Роль і місце бюджету в перерозподільних відносинах у суспільстві. 28. Державний бюджет як основний фінансовий план. Роль і місце бюджету в системі фінансових планів. 29. Склад і структура доходів і видатків бюджету, фактори, що впливають на них. 30. Поняття поточного бюджету і бюджету розвитку місцевих бюджетів. 31. Критерії розмежування доходів і видатків між бюджетами. 32. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України. 33. Методи формування доходів бюджету. 34. Джерела формування доходів бюджету. 35. Надходження в бюджет від державних позик. 36. Організація мобілізації доходів бюджету. 37. Позабюджетні цільові фонди. 38. Специфіка діяльності підприємств державної та комунальної власності. 39. Управління державним та комунальним майном. 40. Державний кредит і державні запозичення. 41. Зарубіжний досвід управління державними та місцевими фінансами.
Опитування	Опитування проводиться на семінарських та практичних заняттях у вигляді (есе, вирішення кейсу), тестові завдання, доповіді та презентації.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тиж-день	Тема	Форма заняття/ години	Результати навчання	Завдання
1	2	3	4	5
2/3	**Тема 1.** Сутність державних та місцевих фінансів.	Лекція/ семінар 2 год./2 год.	**Знати** сутність і склад державних і місцевих фінансів. **Вміти** опрацьовувати нормативно-правові документи з питань управління державними та місцевими фінансами. **Аналізувати** державний та місцевий бюджет, їх місце у фінансовій системі країни. Розуміти структуру бюджетної політики, її особливості та значення.	Тестові завдання. Виконання самостійної роботи. Есе. Кейси. Доповіді та презентації
4/5	**Тема 2.** Нормативно-правові засади управління державним та місцевими бюджетами.	Лекція/ семінар 4 год./2 год.	**Знати** основи нормативно-правових засад управління державним та місцевими бюджетами.. **Вміти** визначати згідно правових засад формування та виконання державного та місцевих бюджетів. **Аналізувати** нормативне забезпечення діяльності державних органів влади.	
6/7	**Тема 3.** Управління доходами бюджетів.	Лекція/ семінар 4 год./2 год.	**Знати** економічну сутність доходів Державного бюджету України і їх роль у розв'язанні проблем економічного зростання країни. **Вміти** визначити законодавчо-нормативну базу формування доходів Державного бюджету України. **Аналізувати** джерела формування доходів бюджету.	
8/9	**Тема 4.** Управління видатками бюджетів.	Лекція/ семінар 4 год./2 год.	**Знати** суть та особливості видатків бюджету. **Вміти** систематизувати управління видатками бюджету. **Аналізувати** програмно-цільовий метод в процесі управління видатками бюджету.	
10/11	**Тема 5.** Державні та місцеві запозичення і управління боргом.	Лекція/ семінар 4 год./2 год.	**Знати** сутність та особливості нормативно-правових характеристик державних та місцевих запозичень. **Вміти** визначити функціональні характеристики державного та місцевого боргу. **Аналізувати** індикатори оцінки управління боргом.	
12/13	**Тема 6.** Управління фінансами бюджетних і позабюджетних цільових фондів.	Лекція/ семінар 6 год./2 год.	**Знати** суть та критерії управління фінансами бюджетних і позабюджетних цільових фондів. **Вміти** характеризувати державні цільові фонди України. **Аналізувати** діяльність державних цільових фондів України.	
14/15	**Тема 7.** Управління фінансами державних і комунальних підприємств.	Лекція/ семінар 4 год./2 год.	**Знати** місце і роль управління фінансами державних і комунальних підприємств. **Вміти** охарактеризувати особливості організації фінансів державних і комунальних підприємств.. **Аналізувати** ефективність основних напрямів реформування комунального сектору в Україні.	
16	**Тема 8.** Зарубіжний досвід управління фінансами державного та місцевого рівнів.	Лекція/ семінар 4 год./2 год.	**Знати** особливості бюджетних систем зарубіжних країн. **Вміти** використовувати зарубіжний досвід в управлінні фінансами державного та місцевого рівнів. **Аналізувати** особливості зарубіжних систем управління фінансами державного та місцевого рівнів.	